

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.21.546/2021/4.

A tanács tagjai: Dr. Döme Attila a tanács elnöke

Dr. Madarász Anna előadó bíró

Salamonné dr. Piltz Judit bíró

A felperes: felperes neve

A felperes képviselője:

pártfogó ügyvéd

Az alperes: Tiszaöki Országos Büntetés-végrehajtási Intézet

(4450 Tiszaöki, Kossuth utca 124.)

Az alperes képviselője:

kamarai jogtanácsos

A per tárgya: személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.332/2021/9.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Nyíregyházi Törvényszék 12.P.21.523/2019/186.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A pártfogó ügyvéd díjának viselésére teljes egészében a felperes köteles.

A le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A szabadságvesztés büntetését 2007. óta töltő felperes 2017. július 17. napjától a per során, 2020. évben történt átszállításáig tartózkodott az alperesi büntetés-végrehajtási intézetben, ahol fogvatartására az úgynevezett szigorúbb rezsimszabályokat alkalmazták.

[2] Ezen időszak alatt a felperes – kérésére – konzervmentes diétát kapott, amit az alperes a Kft. útján biztosított. Az alperes folyamatosan ellenőrizte az élelmezés mennyiségét és minőségét (de több alkalommal hatósági vizsgálat is történt). Ennek ellenére a felperes öt alkalommal élt jelzéssel az adott étel minőségével, mennyiségével vagy valamely összetevőjével kapcsolatban.

[3] A felperes számára lehetőség volt, hogy élelmiszert (ezen belül zöldséget, gyümölcsöt, tejtermékeket) és háztartási eszközöket vásároljon az alperes területén található üzletben a szigorúbb rezsimszabályok alapján megszabottak szerint. Az alperes ellenőrizte, megfelelnek-e a boltban kialakított árak a környéken kialakult kiskereskedelmi átlagáraknak. Az alperes engedélyezte a felperesnél tartható tárgyakat (tisztítószer, higiéniai termékek, stb.).

[4] Az alperes által megalkotott zárka- és ágyrend szerint a fogvatartottak hétköznapiakon nem zavarhatják mosással és szárítással a zárkák ellenőrzését (szemrevételezését), az ágyakon pedig az ágyrend (takaró és törölközők elhelyezése) megbontásával tilos volt feküdni és aludni. A felperes fekvési engedélyt nem kért. A felperes zárkájában elhelyeztek egy TV készüléket is, saját TV használatát azonban nem engedélyezték.

[5] A felperes az intézet területén az alperes által biztosított formaruhát és (használt, de fertőtlenített) cipőt volt köteles viselni; zárkájában engedélyezték a saját cipőjének használatát. A szabad levegőn tartózkodás során – amennyiben az időjárási körülmények indokolták – az alperes engedélye alapján lehetett könnyíteni a ruházaton.

[6] Amikor a büntetés-végrehajtás szabályainak megszegése miatt a felperest fegyelmi zárkában helyezték el, a zárka teljes területét kamerával ellenőrizték akként, hogy a zuhanyzóról és a WC-ről készült képen az intim testtájukat rögzítő sávot elektronikusan kitakarták. Az itt működtetett neonvilágítást este 20 és reggel 4 óra között lekapcsolták, egyébként égve hagyták.

[7] A felperest szükségtelenül bilincseltek meg a 2017. december 18. és 2018. január 2. napjai közötti fegyelmi büntetése alatti, továbbá a 2018. május 3-i szabad levegőn tartózkodásakor.

[8] Az alperesi intézetben a sportolási lehetőség legszélesebb körben az úgynevezett HSR részlegben (hosszú időn keresztül fogvatartottak részlege) elhelyezettek számára elérhető. A felperes az alperes kezdeményezése ellenére nem járult hozzá az ide történő áthelyezéséhez.

[9] Az alperes 2017. augusztus 17-én nem szállította el a felperest egy általa megszervezett visszérműtétre, illetve 2018. december 21. és 26. napjai között nem részesítette a gerinctáji fájdalmai miatt az orvos által elrendelt infúziós fájdalomcsillapító kezelésben. Ez utóbbit kivéve a felperes megkapta az orvosilag indokolt kezeléseket, az orvos által felírt gyógyszereit, illetőleg saját gyógyhatású készítményeit, hozzájutott a szükséges vizsgálatokhoz. Egyszeri, 2019. március 21-i kérelmére hashajtót írtak fel a részére, amit kérésére 2019. június 28-án váltottak ki. Külön orvosi engedély hiányában – biztonsági okokból – azonban nem tarthatott magánál recept nélküli készítményeket (pl. fájdalomcsillapító, vitamin). Panasz esetén az alperes gondoskodott a napi háromszori gyógyszerosztásról.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[10] A felperes a keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes:

- 1.) megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy 2017. július 17. és 2019. május 15. napja közötti időben nem biztosította a korszerű táplálkozás követelményeinek megfelelő és elegendő étrendet, és ilyen élelmiszerekhez nem is juthatott, ami miatt folyamatosan hízik, székrekedéssel küzd, életminősége jelentősen romlik;
- 2.) megsértette az emberi méltóságát, az egészséghez fűződő személyiségi jogát, amikor ugyanezen időszakban olyan feltételeket teremtett, hogy vagy az éhség, vagy az alperes által biztosított alacsony minőségű élelmiszerek fogyasztása között kellett választania;
- 3.) megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát és emberi méltóságát azzal, hogy 2018. július 1. és 2019. május 15. napja közötti időben a kiskereskedelmi átlagárak többszöröséért árulta a zöldséget, gyümölcsöt, továbbá indirekt eszközökkel rászorította a kiskereskedelmi átlagárnál jóval drágább termékek vásárlására;
- 4.) megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát és emberi méltóságát 2018. december 17-30., valamint 2019. március 11-23. napja közötti időben azzal, hogy nem biztosította számára a heti egyszeri vásárlási lehetőséget, elzárva ezáltal attól, hogy hozzáférjen a számára szükséges mennyiségű élelmiszerhez;
- 5.) megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, ezzel hátrányos megkülönböztetést szenvedett el, megsértette a szabad vallásgyakorláshoz fűződő alapjogát 2018. július 1. és 2019. május 15. napja közötti időben azzal, hogy kizárólag a zsidó vallású fogvatartottak részére engedélyezte az élelmiszer civil konyháról történő beszerzését, neki, keresztényként nem;
- 6.) megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, emiatt hátrányos megkülönböztetést szenvedett el azáltal, hogy az 5.) pontban írt időszakban csak a HSR körlet lakóinak biztosította a tojás, liszt, krumpli vásárlásának lehetőségét, neki nem;
- 7.) megsértette az egészséghez és emberi méltósághoz való személyiségi jogát, amikor 2018. július 1. és 2019. április 15. napja közötti időben korlátozta a zárkája tisztántartásához és testi higiénájának megőrzéséhez használni kívánt tisztítószer, takarítószer és eszközök vásárlását és tartását;
- 8.) szerzett jogot vont el azzal, hogy megtiltotta a hajnyírógép használatát;
- 9.) megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy 2017. július 17. és 2019. május 15. napja közötti időben jogszerűtlenül korlátozta a recept nélkül megvásárolható gyógyszerek, gyógyhatású készítmények tartását;
- 10.) megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát, amikor 2018. július 12., 19., augusztus 9., november 29., 2019. február 7., 14., 21. és március 14. napján nem állította elő orvosi rendelésre;
- 11.) megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát, amikor 2017. augusztus 17-én nem szállította el a már leszervezett visszérműtétjére;
- 12.) megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát, amikor a szakorvos által 2018. december 19-én felírt fájdalomcsillapító infúziót nyolc napig nem váltotta ki;
- 13.) megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát, mert nem engedélyezte fogselyem tartását;

14.) megsértette az emberi méltóságát és az egészséghez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy 2019. február 1-től nem engedélyezte számára tejtermékek, gyümölcsök, lekvárok vásárlását, amelyekkel a székrekedése gyógyszerek nélkül is kezelhető lett volna;

15.) megsértette az emberi méltóságát és egészséghez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy 2017. július 17. és december 18., valamint 2019. augusztus 20. és október 30. napja közötti időben nem a hőmérsékleti, időjárási és évszaknak megfelelő öltözködés viselésére kötelezte az udvaron, a zárkákban, a körletben tartózkodás alatt, ha fázott, a zárkában nem takarózhatott be; 16.) megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, ezáltal hátrányos megkülönböztetést szenvedett el, amikor 2017. július 17. és december 18., valamint 2019. augusztus 20. és október 30. napja közötti időben kizárólag a piros épület lakójaként kellett kettessel, kötött sétarendben, kényelmetlen cipőben menetelnie;

17.) megsértette a testi, lelki egészséghez és sportoláshoz való jogát, valamint emberi méltóságát azzal, hogy 2017. július 17. és 2019. május 15. napjai között nem biztosította számára a kondicionálóterem használatának lehetőségét;

18.) ugyanezzel a magatartással megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, ezáltal hátrányos megkülönböztetést szenvedett el, mert az ország minden fogvatartottja részére biztosított a kondicionálóterem használatát, sportolási lehetőséget nem biztosította, a HSR körlet lakóinak ingyenesen biztosított kondicionálóterem használatért tőle pénzt kért;

19.) megsértette a testi, lelki egészséghez, tanuláshoz, művelődéshez, az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságához való jogát, valamint az egyenlő bánásmód követelményét, ezáltal hátrányos megkülönböztetést szenvedett el 2017. július 7. és 2019. február 10. napja között azzal, hogy nem engedélyezte számára saját a TV használatát, ellentétben a zsidó vallású fogvatartottakkal;

20.) megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát és emberi méltóságát, amikor 2017. december 18. és 2019. január 2. napja között, és 2018. május 3. napján a séták idején nem vette le a kezéről a bilincset, valamint a zárkában egész nap egy vibráló neon lámpával világított;

21.) megsértette az emberi méltóságát, amikor 2017. december 18. és 2019. január 2. napja között kamerával figyelte a zuhanyozót és a WC-t;

22.) megsértette az emberi méltóságát, amikor 2018. január 25. és 2019. május 15. napja között megtiltotta, hogy hétköznapi ruháit kimossa, és a ruhaszárítót használja;

23.) megsértette az egészséghez és emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát azzal, hogy 22.) pontban írt időszakban olyan ágyrend alkalmazására kötelezte, ami lehetetlenné tette, hogy kényelmesen ráfeküdjön az ágyára;

24.) megsértette az egészséghez és az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát, amikor 2017. június 7. és 2019. május 15. napja között nem biztosította számára az évszaknak megfelelő cipő használatát, és olyan cipő viselésére kötelezte, amelyet előtte más fogvatartott használt;

25.) megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát, amikor 2018. január 1. és augusztus 20. napja között korlátozta a saját cipőjének zárkán kívüli viselésében.

Az egyes sérelmezett magatartásokat illetően álláspontját részletesen előadta.

[11] Az alperes elsődlegesen (megelőző kártérítési eljárás hiányában) a per megszüntetését kérte, másodlagosan a kereset elutasítását. Álláspontja szerint nem sértette meg a felperes személyiségi jogait, és ezzel kapcsolatban részletesen nyilatkozott.

Az első- és másodfokú ítélet

[12] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.

[13] Az alperesnek a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 176. § (1) bekezdés c) pontján alapuló a per megszüntetésére irányuló kérelmét nem találta alaposnak. A személyiségi jog megsértésének megállapítása mint a személyiségvédelem objektív szankciói a bíróság által megállapíthatók, fogalmilag kizárt, hogy a bírósági eljáráson kívül más eljárás lefolytatható lenne.

[14] A kereset érdemét illetően kifejtette, hogy az egészséghez, testi épséghez való jog alapvető, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben (a továbbiakban: Ptk.) is, de az Alaptörvényben is nevesített személyiségi jog, amelynek sérelme olyan esetben valósul meg, amikor valamely jogellenes magatartás testi sértést, egészségromlást eredményez. Ahhoz tehát, hogy ez a személyiségi jogsértés megállapítható legyen a felperesnek azt kellett bizonyítani, hogy az alperes a büntetés végrehajtása során az abból szükségszerűen következő korlátozásokon, tilalmakon túl, azzal össze nem egyeztethető olyan magatartást tanúsított, vagy olyan mulasztást követett el, amely a felperes testi épségét, egészségét sértette, vagy közvetlen veszélynek tette ki. Önmagában az, hogy a felperes az alperes által biztosított élelmiszereket, illetve az intézet területén lévő boltban megvásárolható élelmiszerek körét és minőségét nem találta megfelelőnek egyéb bizonyíték hiányában nem alkalmas annak igazolására, hogy az alperes megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát. Ennek bizonyításához konkrét felperesi megbetegedés vagy sérülés igazolására lett volna szükség. Ilyen bizonyítékot a felperes nem csatolt, bizonyítási indítványa pedig nem volt alkalmas az egészséghez fűződő személyiségi joga megsértésének bizonyítására.

[15] Az emberi méltóság felperes által megjelölt okokból történő megsértésének megállapítására a felperes által hivatkozott körülmények, még bizonyítottságuk esetében sem lennének alkalmasak. A Ptk. 2:42. § (2) bekezdésével védett emberi méltóságot a polgári jog által biztosított személyiségvédelem körében az ember személyiségét alkotó lényegi tulajdonságok és ismérvek összessége jelenti, ezáltal – külön nevesített személyiségi jogok hiányában – csak a személyiséget ebben a vonatkozásban ért támadás ad alapot a sérelme miatti személyiségi jogvédelemre (BH 2008.12.). Az emberi méltóság megsértése akkor valósul meg, ha a személyt emberi mivoltában megalázzák, méltatlan vagy hátrányos helyzetbe sodorják. (EBH 1999.15.) A bírói gyakorlat szerint bár minden személyiségi jog az emberi méltósághoz való jogból, mint úgynevezett anyajogból vezethető le, azonban az emberi méltóság megsértése egy adott tényállás kapcsán csak akkor állapítható meg, ha a jogsértő részéről az emberi léthez, az emberi élethez méltatlan magatartás valósul meg (BDT 2020.4152.). A felperes által a keresetében felsorolt körülmények (kereset 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 13., 14., 16., 22., 24., 25. pontja), még bizonyítottságuk esetén sem tartoznak ide, nem tekinthetők az emberi méltóságot érintő, adott esetben azt sértő magatartásnak. Azt pedig a felperes nem bizonyította, hogy fegyelmi zárában szemérmét, ezáltal emberi méltóságát sértő módon a WC használat, zuhanyozás közben is megfigyelték, azt rögzítették és illetéktelen személyek is látták (kereset 21. pont).

[16] Nem állapította meg az elsőfokú bíróság a hátrányos megkülönböztetés személyiségi jog sérelmét [Ptk. 2:43. § c) pont]. A felperesnek azt kellett volna bizonyítani, hogy más ugyanolyan rezsimben szabadságvesztés büntetését töltő személyhez képest eltérő, attól szigorúbb, hátrányosabb elbírálásban részesült, személy szerint rá eltérő, hátrányosabb

szabályokat alkalmazott az alperes. Ezt nem bizonyította. A felperes által hivatkozottak az alperesi intézeten belül más egységben elhelyezett valamennyi fogvatartottra is vonatkoztak, az eltérő elbírálást nem a felperes személye miatt, hanem azért alkalmazták, mert az egyes épületekben ugyanolyan fokozatú, de az ítélet hossza, illetve egyéb körülmények miatt eltérő fogvatartási körülményeket szükségessé tevő elítéltek voltak. Az alperes eltérő szabályokat a hosszabb tartalmú szabadságvesztés büntetését töltőkre határozott meg, és ezek a felperesre is irányadóak lettek volna, ha az ott történő elhelyezést elfogadja.

[17] Nem állapította meg az elsőfokú bíróság a hátrányos megkülönböztetést a zsidó illetve keresztény hitűek eltérő élelmezésével kapcsolatban sem. Kifejtette, a keresztény vallásban az étkezésre vonatkozó szigorú napi előírások nincsenek. A felperes kétséget kizáró módon nem bizonyította, hogy az alperesi intézetbe szállítását megelőzően akár büntetése megkezdése előtt, akár az egyéb büntetés-végrehajtási intézetekben kérte volna böjt időszakában a húsmentes ellátást. Egyébként lehetősége lett volna ebben az időszakban húsmentes étkezésre. A felperes által külön hivatkozott egyenlő bánásmód elvének megsértése nem személyiségi jog, az a 2000/43/EK tanácsi irányelv magyar jogba történő átültetésére vonatkozó 2003. évi CXXV. törvénnyel került be a korábbi, 2014. március 15-ét megelőzően hatályban volt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvénybe, és bár a jelentéstartalma hasonló, de az egyenlő bánásmód ezen túl egyéb tiltott magatartásokat is magába foglal.

[18] Bizonyítottság hiányában nem fogadta el az elsőfokú bíróság a felperes azon kereseti állítását, miszerint hátrányos megkülönböztetést jelentett az, hogy a zsidó vallásúak részére saját személyes tulajdonú TV készülék használata engedélyezett volt.

[19] Az ítélet ellen a felperes fellebbezett.

[20] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, fellebbezett részét részben, és akként változtatta meg, hogy megállapította, az alperes megsértette a felperes emberi méltósághoz való jogát azzal, hogy 2017. december 18. és 2018. január 2. napjai között, továbbá 2018. május 3-án a szabad levegőn tartózkodás során nem távolította el a felperes bilincseit; megállapította, az alperes megsértette a felperes egészséghez való jogát azzal, hogy 2018. december 21-től 26-ig nem részesítette infúziós fájdalomcsillapító (Neodolpasse) kezelésben. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét helybenhagyta.

[21] Megállapította, hogy a felperes – a fellebbezésben foglaltak szerint – tudomásul vette a 19. sorszámú kereseti kérelmének elutasítását, ezért az erre vonatkozó ítéleti rendelkezést nem érintette.

[22] Annyiban korrigálta az elsőfokú ítélet kereseti kérelmet rögzítő részét, hogy a felperes az 1. sorszámú kereseti kérelem alapjául hízásra és székrekedésre, ez alapján életminőségének romlására hivatkozott, a sérelmezett időszak kezdő időpontja pedig 2017. július 17., csakúgy, mint a 2. sorszámú kereseti kérelem esetében, amely pedig kiterjedt az egészséghez való jog megsértésének megállapítására is, míg a 8. sorszámú kereseti kérelem „szerzett joga jogtalan elvonásának megállapítására” irányult. A felperesnek nem volt a jogsértő állapot felszámolását kérő, hanem kizárólag megállapítás iránti keresete (17. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal), amely keresetváltoztatás az ellenfél hozzájárulása és a bíróság alakszerű határozata nélkül volt gyakorolható [Pp. 2020. december 31-ig hatályos 242. § (2) bekezdés].

[23] Rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság feltárta az ügy érdemi elbírálásához szükséges tényállást, és nagyobb részben helytállóan értékelte a szükséges mértékben lefolytatott bizonyítás eredményét.

[24] Az elsődleges fellebbezési kérelemmel kapcsolatban kifejtette, nem volt helye az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének. A felperes által becsatolt fényképfelvételek értékelése nem haladja meg a másodfokú eljárás kereteit. Az elsőfokú bíróság megalapozottan utalt arra, hogy – az alperesi vitatás mellett – a fényképfelvételek ismeretlen körülmények között készültek. Ezért önmagában a felperes előadása nem támaszthatta alá, hogy az ott-tartózkodásához képest szórványos fényképfelvételek eredeti állapotában dokumentálják az ételmezést a teljes perbeli időszakra. A képek 2017. októberi készültéhez képest ebben az időszakban nem, hanem csak a 2018. január 27-i, 2018. augusztus 9-i és 2018. február 19-i ebéd, a 2018. december 24-i ünnepi vacsora kapcsán élt közvetlen jelzéssel. Továbbá 2017. augusztus 2. napján megtagadta az adminisztrációs hiba miatt nem megfelelően felkínált reggelit, és kérelmére egyszer lefotózták az egyik étkezés során kapott hagymát és mandarint. Bár a felperes több alkalommal (2018. augusztus 15. és 2019. január 4.) írásban is tett panaszt az ételmezés mennyiségére és minőségére, azt az alperes elutasította, hivatkozva arra, hogy rendszeresen biztosít a tartósítószermentes diéta részeként zöldséget, gyümölcsöt, tejtermékeket a felperes részére, az étel mennyiségét és minőségét pedig közvetlenül az ételosztáskor panaszolhatja, mivel annak vizsgálata akkor lehetséges.

[25] Szükségtelen volt dietetikus szakértő kirendelése. A felperesnek nem azt kellett bizonyítania, hogy az alperes (hagyományos ételmezésnek megfelelő) étlapjai, kiszabati ívei stb. megfeleltethetők-e a – 35/2015. (IV. 28.) OP szakutasítás 24. és 45. pontjaiban a lehetőségekhez képest rögzített – korszerű táplálkozás követelményeinek, hanem hogy ténylegesen olyan ételmezést kapott, ami sértette az egészségét [Ptk. 2:43. § a) pont], vagy fogyasztása megalázó, embertelen stb. helyzet elé állította, ezért sértette az emberi méltóságát [Ptk. 2:42. § (3) bekezdése].

[26] A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 122. § a) pontjára és a büntetés-végrehajtási szervek tevékenységével kapcsolatos közegészségügyi követelményekről, a közegészségügyi feladatok ellátásának, valamint az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatral való együttműködés rendjéről szóló 30/2003. (VII. 18.) IM-ESzCsM együttes rendelet 4. § (1) bekezdés b) pontjára figyelemmel a másodfokú bíróság rámutatott, hogy egyrészt a felperes az intézetben nem végzett munkát, emellett az alperes annak ellenére részesítette kérelmére tartósítószermentes diétában, hogy azt egészségügyi vizsgálat nem támasztotta alá. Iratok alapján a szakértő nem tudta volna véleményezni azt, hogy – a ténylegesen nyújtott és a felperes beszerzéseivel kiegészített esetlegesen nem „korszerű” ételmezéssel – sérült-e a felperes egészsége (vagy emberi méltósága). A felperes elhanyagolható mértékben élt jelzéssel vagy panasszal az ételmezésre, egyébként elfogadta azt. E körben a másodfokú bíróság utalt a Ptk. 2:42. § (3) bekezdésére.

[27] A felperes nem bizonyította, hogy ténylegesen jelentkeztek-e, és ha igen, milyen panaszai, miként alakult azt megelőzően étkezése, és miért halasztotta el ismert aranyér-betegsége mellett a gyógyszer kiváltását, majd azt mikor és milyen dózisban használta fel utóbb, és milyen panaszaira.

[28] Nem indokolja az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, hogy a felperes szerint a beszerzett tanúvallomások alátámasztották az ételmezés esztétikai és minőségbeli hiányosságait. A másodfokú bíróság utalt arra, hogy az ételmezés tanúvallomásokkal való minősítése szükségszerűen hordoz szubjektív elemeket, amelyek önmagukban bizonytalanságot jelentenek egy bizonyíték bizonyítóerejének megítélésénél.

[29] A felperes alaptalanul sérelmezte a 24. sorszámú beadványa 1-32. oldalainak hatálytalanságával kapcsolatban meghozott 28. sorszámú végzést. Az elsőfokú bíróság határozata a Pp. 203. § (1) bekezdésén alapult, a bizonyítási indítványokra vonatkozó részét pedig nem tekintette hatálytalannak, csakúgy mint a fogászati implantátummal kapcsolatos megállapítási keresettől való elállást. Az is alaptalan kifogásnak tekintette, hogy az elsőfokú bíróság hiányosan tájékoztatta a feleket a bizonyítási kötelezettségükről. A felek között nem volt vita abban, hogy az elsődlegesen bizonyítandó tények bizonyítása a felperest terheli [Pp. 265. § (1) bekezdés], és a felperes valamennyi kereseti kérelmével összefüggésben terjesztett elő bizonyítékot vagy bizonyítási indítványt.

[30] Megalapozott felperesi hivatkozásnak minősítette viszont, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte a felperes által becsatolt, az ügy érdemi eldöntése szempontjából jelentős okiratokat, amelyek körében a másodfokú bíróság a tényállást kiegészítette. Így nem rekesztette ki a bizonyítékok köréből a 26. sorszámú „szakvéleményt”, és 147. sorszámmal ellátott ügyészi állásfoglalást. Ugyanakkor a Fővárosi Főügyészségnek a kamerahasználat körében elfoglalt álláspontja nem köti a bíróságot [Pp. 263. § (2) bekezdése].

[31] A felperes részben hivatkozott megalapozottan arra, hogy az ítélet nem tartalmaz indokolást egyes kereseti kérelmei körében (az edzőteremhez és a gyógyszerekhez való hozzáférés korlátozása, a fájdalomcsillapító infúzió kiváltásának késedelme és a bilincsben történt sétáltatás). Ezek közül az elsőfokú ítélet a bilincshasználat, az edzőteremhez és a gyógyszerekhez való hozzáférés kapcsán rögzített (részben hiányos, részben megalapozatlan) indokolást, míg az infúziós kezelés elmaradása körében nem. Az utóbbit azonban a másodfokú bíróság pótolta [Pp. 383. § (3) bekezdés].

[32] A további elsődleges fellebbezési kérelem körében előadottak kapcsán a másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy önmagában az, hogy a fellebbező fél nem tartja elégségesnek az ítélet indokolását, nem alkalmas ok az ítélet hatályon kívül helyezésére.

[33] Nem mellőzhető körülménynek minősítette, hogy a Bvtv. 100. § (1) bekezdése szerint a fegyház fokozat a szabadságvesztés legszigorúbb végrehajtási módja. A (2) bekezdés *b)* pontja szerint pedig a fegyházban az elítélt életrendje részleteiben is meghatározott, állandó irányítás és ellenőrzés alatt áll.

[34] Az élelmezéssel kapcsolatos (1., 2., 3., 4., 5., 6. és 14. számú) kereseti kérelmek tekintetében a másodfokú bíróság visszautalt a felperes terhén maradó bizonyítatlanság következményeire és a dietetikus szakértői bizonyítás szükségtelen voltára. A felperes nem bizonyította sem a székrekedés-betegségét, sem a testtömegének növekedését. A fellebbezési eljárásban a felperes az orvossal szakértői bizonyítást nem is tartotta fenn, csak a dietetikus szakértő kirendelésére vonatkozó indítványt.

[35] Az élelmezés vallási alapú megközelítését illetően az elsőfokú bíróság helytállóan utalt arra, hogy az egyenlő bánásmódhoz való jog tágabb jogintézményként nem személyiségi jog. A személy hátrányos megkülönböztetése jelenti a személyiségi jogok sérelmét [Ptk. 2:43. § *c)* pont]. A polgári jogi személyiségvédelem köre nem azonos teljes egészében az alapjogokkal. A jogalkotó el kívánta kerülni, hogy az alkotmányos szabadságjogok, valamint a nemzetközi egyezményekbe foglalt emberi jogok közül azokat is a magánjogi kódex tartalmazza, amelyeknek érvényesülését az államnak közjogi eszközökkel kell biztosítani. A személyiségjogi per nem a büntetés-végrehajtással kapcsolatos törvényességi felügyeleti eljárás, hanem annak eldöntésére szolgál, hogy valamely alperesi magatartás miatt valóban sérült-e a felperes keresetben megjelölt személyiségi joga. A felperes indítványára tanúként meghallgatott elítélt esetében – aki a zsidó étkezési szokások szerint kapott élelmezést – ez nem jelenti a felperes hátrányos megkülönböztetését, hanem a nem vitatottan zsidó vallású fogvatartott eltérő étkezésben részesítése. A felperest vallási meggyőződése alapján nem különböztették meg hátrányosan, ő nem a vallását kívánta gyakorolni.

[36] Azt sem tekintette a másodfokú bíróság a felperes hátrányos megkülönböztetésének, hogy mivel a rá megszabott rezsimben nem biztosították (és nem is kellett biztosítani) a főzés lehetőségét, nem tarthatott magánál a 6. számú kereseti kérelemben felsorolt romlandó nyersanyagokat.

[37] Az élelmiszerárak meghatározásából származó esetleges hátrány a felperes álláspontjától eltérően vagyoni jellegű, ezért megalapozatlan az ezzel összefüggő kereseti kérelem. A felperes vagyoni jellegű sérelmei, esetleges kényelmetlenségei, kellemetlenségei, komfortérzetének csökkenése és érdeksérelmei nem azonosíthatóak a kereseti kérelem részévé tett egyik, illetőleg egyetlen személyiségi joggal sem.

[38] A felek által becsatolt árulista komplex (tejtermékek, zöldségek, gyümölcsök stb.). A napi két alkalommal biztosított meleg- és egyszeri hideg ételmezés mellett lehetőséget nyújtott a felperes esetleges egyéni ízlésének megfelelő hozzátápláláshoz, az étkezés szubjektív élvezeti értékének javításához. A felperes szabadságvesztés büntetését tölti, a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 39. § (1) bekezdés *f*) pontja és 1. számú melléklete alapulvételével korlátozható a fegyház végrehajtási fokozaton belül a szigorúbb rezsimbe sorolt elítélt birtokában tartható tárgyak köre. A R. 134. § (1) bekezdése értelmében az alperesnek havonta legalább kétszeri vásárlásra kellett lehetőséget biztosítania, ugyanakkor a felperes ezzel összefüggésben sem bizonyított egészségromlást vagy a méltóságának sérelmét, abból ilyen sérelem nem is következik.

[39] A tisztítószerhez, eszközökhöz való hozzáférés korlátozásával kapcsolatos (7., 8. és 13. számú) kereseti kérelmek körében a felperes szintén nem bizonyította, hogy a tényleges zárkörülmények és személyi higiéné mellett (megvásárolható, illetőleg csomagban beküldhető tisztálkodó- és tisztítószer ellenére) valamely módon az esetleges kellemetlenségeken, kényelmetlenségeken túl sérült az egészsége vagy az emberi méltósága. A „hajnyírógép tartására vonatkozóan szerzett jog” nem személyiségi jog.

[40] A gyógyszertartás korlátozására vonatkozó (9. számú) kereseti kérelem körében a felperes maga sem vitatta, hogy a R. 1. számú mellékletének 8. pontjában foglaltakkal szemben nem rendelkezett orvosi engedéllyel az általa megjelölt gyógyszerek stb. tartására, és nem bizonyította, hogy ténylegesen mikor, milyen jellegű egészségügyi panasa (fájdalma stb.) jelentkezett, amit az alperes napi háromszori gyógyszerosztása nem enyhített.

[41] Az egészségügyi ellátás színvonalával kapcsolatos (10. és 12. számú) kereseti kérelmek esetében a felperes nem terjesztett elő az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányuló fellebbezési kérelmet, a 11. számú kereseti kérelem (elmaradt visszérműtét) körében az ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Mivel az ítélet hatályon kívül helyezésére nem volt ok, a másodfokú bíróság e tekintetben az ügy érdemét nem érintve hagyta helyben az elsőfokú bíróság ítéletét (Pp. 382. §).

[42] A felperes a 2018. július 12., július 19., augusztus 9., november 29., 2019. február 7., 14., 21. és március 14. napjain elmaradt orvosi vizsgálatokat illetően sem bizonyította, hogy ténylegesen mikor, milyen jellegű egészségügyi problémája kapcsán maradt el orvosi vizsgálata vagy valamely kezelése, és amiatt sérült az egészsége. A büntetés-végrehajtási intézetekben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak egészségügyi ellátásáról szóló 8/2014. (XII. 12.) IM rendelet 4. § (1) bekezdése szerint biztosítani kell az egészségügyi panasszal jelentkező fogvatartott orvosi rendelésen való megjelenését, e jogszabályhely megsértése nem jelenti szükségszerűen az egészség megsértését, és ezt önmagában a becsatolt dokumentáció sem bizonyítja.

[43] A 12. számú kereseti kérelmet a másodfokú bíróság megalapozottnak minősítette. Sértette a felperes egészségét, hogy csak késedelemmel kapta meg a számára – nem vitásan –

szükséges infúziós fájdalomcsillapítást. A gerincbántalmaival összefüggő fájdalmak elviselésének kényszere sértette a felperes egészséghez való jogát. A keresetben kért megállapítás a személyiségi jogok megsértésének felróhatóságtól független szankciója [Ptk. 2:51. § (1) bekezdés *a*) pont]. E körben az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával megállapította az alperes jogsértését.

[44] Az öltözködési és sétaszabályok körében előterjesztett (15. és 16. számú) kereseti kérelmek esetében sem az alperesnél irányadó szabályozás törvényességét kellett felülbírálni, hanem hogy azok kapcsán sérült-e a felperes megjelölt személyiségi joga. A kihallgatott tanúk kizárólag a saját tapasztalataikról számoltak be, vallomásuk nem bizonyította, hogy a felperest fáradtsága vagy fájdalmai ellenére is hajszolták, megsértve ezzel valamely személyiségi jogát. A felperes azt sem bizonyította, hogy ténylegesen mikor és milyen körülmények mellett következett be olyan helyzet, amikor az alperes a rá vonatkozó szabályozás keretein belül vagy azt túllépve nem engedte a hőmérsékletnek megfelelő öltözet viselését vagy tiltotta meg, hogy a felperes betakarózzon.

[45] A kondicionálóterem használatával kapcsolatos (17. és 18. számú) kereseti kérelmek alapjaként hivatkozott R. 127. § (1) bekezdés *h*) pontja szerint a büntetés-végrehajtási intézetben kondicionálótermet kell kialakítani. A Bvtv. 155. § (6) bekezdés *a*) pontja, 165. § (2) bekezdés *b*) pontja ismertetését követően a másodfokú bíróság rámutatott, hogy a felperes tényállítása szerint a kondicionálóterem egyébként nem volt alkalmas az általa preferált testmozgásra. Bár köztudomásúlag ismert a sportolás és az egészség összefüggése, az egészséghez való személyiségi joggal ellentétben a sportoláshoz való jog nem személyiségi jog. A felperesnek nincs alanyi joga az általa hiányolt kondicionálóterem használatára, és ez független attól, hogy az alperes e vonatkozásban esetlegesen megszegi-e a büntetés-végrehajtás szabályait. Az alperes igazolta az általa becsatolt programtervekkel, hogy a felperes körletében is biztosította a lehetőséget a testmozgásra, a felperes pedig nem cáfolta, hogy nem kérte az ekként szervezett programokon való részvételt.

[46] A fegyelmi zárka körülményeivel kapcsolatos (20. és 21. számú) kereseti kérelmek közül a felperes megalapozottan terjesztette elő az annak megállapítása iránti keresetét, hogy a bilincs öncélú használata sérti az emberi méltóságot. A másodfokú bíróság a Bvtv. 145. § (1) bekezdés *c*) pontja, 54. § (1), (2), 55. § (1) bekezdése alapulvételével kifejtette, az alperes csatolta a bilincs használatának indokoltságát igazoló bizonyítékait. Ez alapján pedig pusztán a fegyelmi büntetés miatt a szabad levegőn tartózkodás alatt alkalmazott bilincs nem a végrehajtás rendjének és a fogvatartás biztonságának fenntartását, hanem a felperes büntetését szolgálta, ekként sérti a felperes méltóságát [Ptk. 2:42. § (2) bekezdés]. A másodfokú bíróság e vonatkozásban is részben megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét, és az alperes által sem vitatott időszakra megállapította az emberi méltóság megsértését. A felperes ugyanakkor semmilyen módon nem bizonyította, hogy ezáltal az egészséghez való joga is sérült.

[47] A neonvilágítás kapcsán pedig a felperes saját előadása szerint is este 20 és reggel 4 óra között 8 óra hosszan nem égett a világítás, azaz pihenése biztosított volt, ebből adódóan egészsége és emberi méltósága sem sérülhetett. Az pedig nem bizonyította, hogy a fényforrás vibrált volna.

[48] A fegyelmi zárka kamerával történő megfigyelése a Bvtv. 150. § (2) bekezdésén alapul. Az, hogy a felperes szemérmét vagy illemhelyhasználatát kifürkészték volna, ezzel pedig a méltósága sérült volna, a felperes nem bizonyította.

[49] A zárkarend miatt előterjesztett (22. és 23. számú) kereseti kérelmek körében nem abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a vonatkozó előírások jogszabálysértőek-e, hanem hogy ténylegesen megsértették-e a felperes állított személyiségi jogát. Ilyet a felperes nem bizonyított.

[50] A cipőviselési szabályok miatt előterjesztett (24. és 25. számú) kereseti kérelmekre is irányadó, hogy a személyiségi jogi per nem törvényességi felügyeleti eljárás. Emellett többlettényállás hiányában a nem saját cipő zárkán kívül történő viselése legfeljebb kellemetlenségnek, kényelmetlenségnek, de nem a felperes személyiségi jogai megsértésének minősülhet.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[51] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő új határozattal a kereseti kérelmének történő helyt adást, vagy az eljárás megismétlésére kötelezést kért. Megsértett jogszabályi rendelkezésként a Ptk. 2:42. § (1) és (2) bekezdését, 2:43. § *a)* és *c)* pontját, a Bvtv. 9. § (1), (2), 83. § (4), és (8) bekezdését jelölte meg.

[52] Előadta, hogy a másodfokú bíróság több tényt tévesen értékelt az élelmezéssel kapcsolatos kereseti kérelmeit illetően. Állította, hogy az élelmezés minőségét, mennyiségét rendszeresen panaszolta. Minden büntetés-végrehajtási intézet házirendje szerint fegyelmi vétségnek minősül az élelem átvétele megtagadása. A felperesnek ezt a panaszai jelzésekor figyelembe kellett vennie. Az alperes arra kényszerítette, hogy akkor is vegye át az élelmiszert, ha az minőségileg vagy mennyiségileg kifogásolható volt, és egyéb esetben retorziókat alkalmazott. Önmagában az is megalázó, és sérti az emberi méltósághoz való jogát, hogy rendszeresen kérnie kellett a megfelelő mennyiségű és minőségű ellátást. A másodfokú bíróság szerint nem azt kellett bizonyítania, hogy az alperes által biztosított élelmezés megfelelt-e a jogszabályi előírásoknak, hanem azt, hogy az élelmezés ténylegesen sértette az egészségét vagy emberi méltóságát. Azt, hogy az alperes nem biztosította a hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelő élelmezést, egyik ítélet sem kérdőjelezte meg, csupán álláspontjuk szerint ez még önmagában nem sértett személyiségi jogot. A jogszabályi előírások be nem tartása az alperesnek mindenképpen felróható. Kizárólag a dietetikus-gasztroenterológus szakértői véleménnyel lehetne tisztázni, hogy a hatályos jogszabályi előírások be nem tartása milyen minőségű és mennyiségű élelmezést eredményezett, és ennek milyen kihatása volt a székrekedés betegségére, illetve a nem megfelelő élelmezés okozhatta-e a jelzett egészségügyi panaszokat, amelyek ilyen módon már a személyiségi jogai sérülését is maguk után vonták. A jogerős ítélettel szemben, bizonyította a székrekedés betegségét mégpedig az alperes 30.530-9/4-1/2019. eü. számú határozatával. Erről tehát az alperes tudott, és ennek természetes úton történő kezelésében meg sem próbált segíteni.

[53] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság előtt folyamatban lévő másik perében

(a 12.P.20.197/2020.) tanúként kihallgatták az alperes orvosát, de vallomását a Pp. 266. § (2) bekezdése ellenére nem értékelték. A székrekedéssel kapcsolatos problémájáról KSL és LS tanúk is beszámoltak. Hivatkozott arra is, hogy a székrekedés kezelésével kapcsolatos alperes által készített dokumentáció hitelessége erősen megkérdőjelezhető, amit nem lehet felperes terhére értékelni. Tévesen tartalmazza a jogerős ítélet, hogy a fellebbezési eljárásban az orvosszakértői bizonyítást nem is tartotta fenn, csak a dietetikus szakértő kirendelésére vonatkozó indítványt. Ha az élelmezés minősége és felperes székrekedése között okozati összefüggés megállapítható a szakértő szerint, akkor a bíróságnak az egészséghez fűződő személyiségi jogsértést is meg kell állapítani.

[54] Tévedett a másodfokú bíróság, amikor összefüggést vélelmezett felperes büntetése fegyház fokozata és alperes – a felperes szerint jogsértő – tevékenységei között. A Btv. 83. § (4) és (8) bekezdése vonatkozik a fegyház fokozatban büntetést töltő személyekre, és ez a körülmény nem jogosítja fel alperest, hogy a felperest elzárja a kondicionálóterem használatának lehetőségétől, az egészséges élelmiszerektől, tisztítószerektől és eszközöktől, és arra sem ad okot, hogy felperesnek nyáron is téli bakancsban kelljen menetelnie a sétaudvaron, hosszúnadrágban és nyakig begombolt ingben.

[55] Sem a fogvatartott, sem a büntetés-végrehajtási dolgozó tanúk nem tudtak konkrétan nyilatkozni a BV boltban forgalmazott termékek körére, ezért a becsatolt és az alperes által sem vitatott terméklistát kellett volna a tényállás megállapítása során alapul venni, és értékelniük kellett volna azt a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságától származó levelet, ami egyértelműen bizonyítja, hogy az alperes jogsértő módon korlátozta a tejtermékek vásárlását, de ez elmaradt.

[56] A R. 39-40. §-a konkrétan meghatározza, hogy felperes mekkora összeget költhet havonta a BV boltba, azonban az alperes parancsnoka olyan házirendet alkotott, amely kizárja, hogy felperes ezt az összeget számára is fogyasztható, tartósítószer-mentes, egészséges élelmiszerekre költse. A boltban vásárolható termékek mennyiségének jelentős korlátozása jogsértő. Köztudomású tényként kellett volna értékelni, hogy amennyiben felperest évekre-évtizedekre elzárják attól, hogy hozzáférjen a számára szükséges mennyiségű és minőségű egészséges élelmiszerhez, zöldségekhez, gyümölcsökhöz, úgy ezzel az egészségét az alperes súlyosan veszélyezteti. Az alperes azzal is jogsértést valósított meg, hogy miközben a Btv. 122. § *a)* pontja, illetve a 30/2003 (VII. 18.) IM-EszCsM együttes rendelet 4. § (1) bekezdés *b)* pontja ellenére nem engedélyezte, hogy a saját költségén megvásárolja azokat az élelmiszereket, amelyekkel tapasztalatai szerint kezelni tudta volna a székrekedését. Jelen esetben az sem kérdéses, hogy az alperes nem tett eleget a kötelezettségének (és ezt az első- és másodfokú bíróság sem cáfolta), amikor nem biztosított a felperes részére, az egészségi állapotának megfelelő élelmezést, sőt minden eszközzel elzárta őt attól is, hogy ezt saját maga, saját költségén szerezz be. Mindezzel az alperes az egészséghez és emberi méltósághoz való személyiségi jogsértést is megvalósította. A további bizonyítás lefolytatása, a már indítványozott dietetikus-gasztroenterológus orvosszakértő kirendelése miatt az eljárás megismétlése szükséges.

[57] Szemben a jogerős ítélettel nem állította, hogy a hajnyírógép tartására vonatkozó „szerzett jog” személyiségi jognak minősülne, de hangsúlyozta, hogy a hajnyírógép, törölköző, gumikesztyű, felmosófej, partfis, kézfertőtlenítő, arcmaszk, légfrissítő, szemöldöksipesz, sarokreszelő, műanyag edények, vízköoldó, hypo, szabványméretű nagy törölköző, asztalterítő, kézfertőtlenítő stb. mind olyan eszközök, szerek, amelyekre szüksége lenne zárkája tisztán tartásához és testi higiéniájának megőrzéséhez. Az alperes a Btv. 83. § (4) és (8) bekezdésének megsértésével, jogszerűtlenül korlátozza ezek megvásárlását és tartását. Sérült az emberi méltósága és egészséghez való személyiségi joga azáltal, hogy kesztyű és megfelelő takarítószer nélkül kellett kitakarítani a mások által mocskos állapotban otthagyt WC-t, nem használhatott felmosófejet, a felmosó vízbe kellett nyúlkálnia, nem tudta magát szárazra törölni megfelelő méretű törölköző nélkül, és asztalterítő hiányában egy koszos-zsíros asztalon kellett étkeznie, és mások által már használt arcmaszkot kell viselnie.

[58] Nem azt állítja, hogy a takarítószerhez, tisztítószerhez való hozzáférés hiánya, vagy az asztalterítő, törölköző hiánya közvetlenül valósítják meg a személyiségi jogsértést, hanem azzal sérül az egészséghez, emberi méltósághoz való személyiségi joga, hogy az előző

bekezdésben hivatkozott körülmények számára megalázóak voltak, és összességükben kimerítik a személyiségi jogsértés. A tisztítószerek használatának elmaradása, illetve azok nem megfelelő biztosítása olyan zárkakörülményeket eredményez, amelyek sértik az emberi méltóságot.

[59] A gyógyszer tartás korlátozásával kapcsolatos kereseti kérelmét azért fogalmazta meg, mert nem tarthatta magánál az alperes orvosának engedélyével a fájdalomcsillapítóit, vitaminjait, miközben erre lehetősége lenne. Azért nem volt orvosi engedélye gyógyszereket tartani, mert az intézet parancsnoka egységesen megtiltotta az intézet orvosának, hogy bárkinek gyógyszer tartási engedélyt állítson ki. A fájdalom folyamatos elviselésével, mindennek rendszeres, többszöri ismétlődésével a felperes életminősége romlott, ami sérti az emberi méltóságát, illetve a fájdalom fennállása az egészséghez fűződő jogát is. Ezeket az eseteket nem tudta zárvatárral bizonyítani, mert általában egyszemélyes zárkában helyezték el.

[60] A jogerős ítélet szerint az öltözködési és sétaszabályok körében előterjesztett kereseti kérelmek esetében sem az alperesnél irányadó szabályozás törvényességét kellett felülbírálni, hanem arról kellett döntenie, hogy azok kapcsán sérült-e a felperes megjelölt személyiségi joga. Az elítéltek jogosultak legalább napi egy óra szabadlevegőn tartózkodásra, minden további megkötés nélkül. Azt nem vitatta, hogy a büntetés-végrehajtás rendje és biztonsága érdekében az alperes elrendelhet korlátozásokat, de azoknak arányosnak és célhoz kötöttnek kell lenniük. Nem azt sérelmezte, hogy alkalmanként elrendelték a kötött sétát, amit a tanúvallomásokkal bizonyított is, hanem hogy ezt minden valós ok nélkül, éveken át csak a piros épület lakóinál alkalmazták rendszerszintűen. Ez az emberi méltóságát alapvetően sértette, mert akkor sem állhatott meg, amikor elfáradt, vagy szükséges lett volna. Az alperes olyan szintű korlátozást alkalmazott, ami túlmegy a Bvtv. által is elfogadható mértéken.

[61] Az nem képezte vita tárgyát, hogy alperes nem biztosított kondicionálóterem használati lehetőséget számára, miközben a R. 127. § (1) bekezdés a) pontja értelmében ez számára kötelező előírás volt. Csatolta a büntetés-végrehajtási ügyész állásfoglalását, amelyben helyt adott a kondicionálóteremmel kapcsolatos panaszának, egyben kötelezte az alperest, hogy nyissa meg a kondicionálótermet. Tanúvallomásokkal azt is bizonyította, hogy a piros épület lakóinak semmiféle valóban elérhető sportolási lehetőségük nem volt. A bíróságok nem adták indokát, hogy miért nem értékelték az alperes terhére, hogy felperes többszöri indítványa ellenére sem csatolta be a felperes egyéni kezelési utasítását, illetve miért nem kötelezték annak becsatolására, noha az kategorikusan rögzítette, hogy felperesnek egyedül kell boltba mennie, őt külön kell beszélőre stb. vinni, társaival nem találkozhat a kultúrhelyiségben. Ha lett is volna a piros épület lakóinak pl. foci, kosárlabda stb. sportra lehetőségük, úgy felperes ezeken biztosan nem vehetett volna részt egyedül, így a sporttól való elzárás sértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát.

[62] A jogerős ítélet szerint a fegyelmi zárka kamerával történő megfigyelése a Bvtv. 150. § (2) bekezdésén alapul. KZs biztonsági osztályvezető és FMB vallomásából kétséget kizáróan megállapítható, hogy a fogda kamerákon keresztül női dolgozók is figyelték a fogvatartottakat, a felperes a bizonyítási kötelezettségének eleget tett. A kitakarás nem valódi kitakarás, homályosítás, de a zuhanyzás után meztelenül ki kellett lépni a zuhanyzóból, meztelenül kellett elmenni az ágyhoz a ruhájáért, eközben pedig női dolgozók is megfigyelhették. Ez nyilvánvalóan – köztudomású tényként elfogadhatóan – szemérem sértő.

[63] A zárka és ágyrend körében kifogásolta, hogy az alperes megtiltotta a hétköznapiakon történő ruhamosást. A büntetés-végrehajtási ügyész állásfoglalásai bizonyítják, hogy alperes jogsértő módon járt el, amikor nem cserélte tisztára kéthetente a felperes ruháit. Ez a jogszabálysértés az emberi méltóság megsértéséhez vezetett. Az alperes házirendje szerint tilos volt az ágyra ráfeküdniük, tehát a felperesnek egész nap állnia kellett a zárkában, vagy

legfeljebb leülhetett a 40x40 cm-es, háttámla nélküli, kemény műanyagból készült ülőalkalmatosságra. Az alperes is elismerte, hogy tilos volt az ágyon feküdni, azonban állítása szerint ezt a gyakorlatot megszüntette. Ezzel elismerte, hogy jogsértő módon tiltotta meg az ágyon fekvést, ugyanakkor a gyakorlatban továbbra sem feküldhetett napközben az ágyán. Az alperes által bevezetett mosási szabályt, ágyrendet semmi nem indokolja, és ez ellentétes a Bvtv. 83. § (4) és (8) előírásaival is, a jogsértés megvalósult, és sérült a felperes emberi méltósága, amikor az alperes kirívóan okszerűtlen, visszaélésszerű és teljesen értelmetlen korlátozásokat vezetett be a mosás és a szárítás tekintetében. A fogvatartással szükségszerűen együtt járó negatív hatásokat az alperesnek ellensúlyoznia kellett volna, e helyett azonban önkényes szabályokat, intézkedéseket vezetett be, amelyek a negatív hatásokat kifejezetten fokozzák, súlyosítják.

[64] A cipőviselési szabályokkal kapcsolatban is hivatkozott a büntetés-végrehajtási ügyész állásfoglalására, ami megállapította, hogy alperes nem cserélte ki évszaknak megfelelőre a fogvatartottak, így felperes cipőjét, ezért kötelezte azok cseréjére. Erre az alperes az ügyész felhívása után sem volt hajlandó.

[65] A felperes rendelkezett cipőviselési engedéllyel, amit azért kapott az alperes orvosától, hogy az egészségi állapotának megfelelő cipőben sétálhasson. Erre azonban nem volt lehetősége, mert ezt utasításra az orvosi engedély ellenére megtiltották neki az alperes dolgozói. A kereset e részét illetően a bíróságok nem tettek eleget az indokolási kötelezettségüknek. A felperes csak egy pár (használt) téli bakancsot kapott az intézettől, így ugyanabban a bakancsban ment sétálni, beszélőre stb., vagyis egész nap, egész évben még nyáron is. Ez okozta a személyiségi jogainak sérelmét. Kínzásnak és embertelen bánásmódnak minősül, ha a legnagyobb nyári melegben, hőségriadók idején is egy zárt, nehéz, téli bakancsban kell lenni reggeltől estig.

[66] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

[67] A felperes a felülvizsgálati kérelmében lényegében a megállapított tényállások felülmérlegelését szeretné elérni, és hivatkozik a bizonyítékok – bíróságok álláspontjától eltérő – mérlegelése alapján megállapítható más tényállásra. A Pp. 406. § (1) bekezdése szerint az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással terjeszthető elő felülvizsgálati kérelem. A felülvizsgálati indítványban megjelölt anyagi jogszabályok (Ptk., Bvtv.) hivatkozott szakaszainak alperes részéről történő megsértése nem valósult meg, erről az első- és másodfokú eljárásban döntött a bíróság. A felperes az ügy érdemére kiható anyagi vagy eljárásjogi jogszabályt nem jelölt meg. Olyan indokot sem talált, ami a Pp. 413. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott okból megalapozná a felperes kérelmét.

A Kúria döntése és jogi indokai

[68] A felülvizsgálati kérelem a következők szerint nem alapos.

[69] A Pp. 406. § (1) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással lehet kérni. Az e tárgyban irányadó 1/2016. (II. 15.) PK vélemény

értelmében a felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következik, hogy a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által megjelölt, tartalmában is kifejtett anyagi és eljárásjogi jogszabálysértéseket vizsgálhatja. A felülbírálat tartalmi és perjogi kereteit a felülvizsgálati kérelem határozza meg [Pp. 413. § (1) bekezdés *b*), *c*) pont, 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3., 4.].

[70] A Kúria a felülvizsgálati kérelem egészét illetően hangsúlyozza, hogy a felperes által sérelmezett egyes körülményeket illetően meglehet fennáll azok kialakítására, fenntartására, biztosítására vonatkozó jogszabályon alapuló alperesi kötelezettség (pl. kondicionálóterem, az intézet területén működő bolt), ennek elmaradása vagy kifogásolható működése nem jelenti egyben azt, hogy ezáltal a fogvatartott valamely személyiségi joga sérülne.

[71] Az egyes személyiségi jogok sérelmét a felperes tartozott bizonyítani. A kereset egészét átható, az egészséghöz fűző jog megsértése, a törvény megszővegezése szerint az egészség megsértését jelenti [Ptk. 2:43. § *a*) pont], és nem annak esetleges lehetőségét. Mindazok a körülmények, amelyek tekintetében a felperes az egészsége veszélyeztetettségére hivatkozott (a felperes által korszerűnek tartott táplálkozás hiánya, az élelmiszerek alacsony minősége, az élelmiszervásárlási limit, meghatározott élelmiszerek vásárlásának kizártsága, tisztító és takarítószer, higiéniai eszközök hiánya) tehát nem alkalmasak a személyiségi jog megsértésének megállapítására. Mindezek körében a jogerős ítélet részletesen megindokolta, miért tekintette a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a felperes egyes kereseti kérelmeit megalapozatlannak.

[72] Az alperes által nyújtott élelmezéssel, illetve az alperes boltjában beszerezhető élelmiszerekkel, tisztítószerrel kapcsolatos kereseti kérelmek (1.-7., 14. szám) tekintetében (ahogy más kérelmeit illetően is) a felperes azt sérelmezte, hogy az általa csatolt iratok, illetve a kihallgatott tanúk vallomása ellenére a jogerős ítélet nem állapította meg az egészséghöz fűződő joga és az emberi méltósága megsértését. A jogerős ítélet [32]-[34], [43]-[49] bekezdésében foglalkozott e kereseti kérelmekkel, értékelte az e körben rendelkezésre álló bizonyítékokat, és jutott arra a következtetésre, hogy személyiségi jog megsértése nem állapítható meg. A felülvizsgálati kérelem e körben a bizonyítékok értékelését, esetenként figyelmen kívül hagyását sérelmezte. A táplálkozás milyenségével összefüggésbe hozott székrekedés, és az ezzel kapcsolatos gyógyszereléssel összefüggő kereseti kérelmet (9. szám) illetően a jogerős ítélet [33] bekezdésében szintén elvégezte a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelését.

[73] A bizonyítás eredményének mérlegelésére vonatkozó rendelkezés a Pp. 279. § (1) bekezdése. Szakértői bizonyítást a Pp. 300. § (1) bekezdése értelmében akkor kell lefolytatni, ha a jogvita kereteinek a meghatározásához vagy a perben jelentős tény megállapításához, megítéléséhez különleges szakértelem szükséges. A felperes megsértett jogszabályi rendelkezésként e törvényhelyeket nem jelölte meg, így kérelme ebben a részében nem felel meg a Pp. 406. § (1) bekezdésében foglalt követelménynek.

[74] Utal a Kúria a BH 2013.119.II. számon közzétett Pfv.I.21.474/2011. számú döntésre is, amely szerint a felülvizsgálati eljárás nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna; az minősíthető okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni.

[75] A 9. számú kereseti kérelmet illetően a Kúria rögzíti, hogy a Nyíregyházi Törvényszék 12.P.20.197/2020. számú eljárásában tanúként kihallgatott dr. KA vallomása a felperes korábban nem hivatkozott. Bár a tanúkihallgatás az elsőfokú ítélet meghozatala előtt történt, erre a felperes a fellebbezésében nem utalt, ahhoz nem csatolta, így azt a másodfokú bíróság nem is értékelhette. A felülvizsgálat tárgya a jogerős ítélet [Pp. 406. § (1) bekezdés]. A másodfokú ítélet e bizonyítékot – hivatkozás hiányában nem vehette figyelembe, részéről

jogsabálysértés nem történt. A Pp. 422. §-a értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős ítélet meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt. Dr. KA vallomását tartalmazó jegyzőkönyv tehát nem volt figyelembe vehető.

[76] A gyógyszeresztartás korlátozása körében a felperes a felülvizsgálati kérelmében maga adta elő, hogy azokat az eseteket, amelyek során „a fájdalom folyamatos elviselésével, mindennek többszöri ismétlődésével” az életminősége romlott, ezáltal az emberi méltósága, az egészséghez fűződő joga sérült, nem tudta zárvatársakkal bizonyítani. A bizonyítatlanság következménye pedig a felperest terhelte.

[77] A kondicionálóterem használata nem minősül személyiségi jogba sorolható jogosultságnak, így ha azt az alperes a felperes számára valamely oknál fogva nem biztosította, ez önmagában személyiségi jogot nem sért. Nem jelenti a Bvtv. 83 § (4) és (8) bekezdésének sérelmét, és ezáltal valamely személyiségi jog megsértését, hogy a fogvatartott meghatározott tárgyakat nem tarthat magánál (7-8. számú kereseti kérelem).

[78] A jogerős ítélet helyesen mutatott rá, hogy az öltözködési és sétaszabályok tárgyában nem az alperes által alkalmazott szabályozás törvényességét kellett felülbírálni. A felperesnek kellett bizonyítani, hogy e körben a szabályok vele szembeni érvényesítése személyiségi jogot sértett. A felperes a bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget. A jogerős ítélet [54] bekezdésében tartalmazta a bizonyítékok értékelését, amelynek felülmérlegelésére nem volt mód. A Pp. 266. § (1) bekezdése nem volt alkalmazható. Egyrészt az alperes általánosan vitatta a felperes tényelődadásait, másrészt nem vitatottnak tekintendő tényállítást is csak akkor fogadhatja el valósnak a bíróság, ha annak tekintetében kételye nem merül fel.

[79] A fegyelmi zárka körülményeit érintő elutasított 20-21. számú kereseti kérelem részeket illetően a felülvizsgálati kérelem már csak a kamerával történő megfigyeléssel kapcsolatos jogerős ítéleti rendelkezést érintette. Azt, hogy a felperest az alperes női alkalmazottai a kamera felvételeken akárcsak egyszer is látták volna, a felperes által hivatkozott tanúvallomások nem bizonyították, így e körben a felperes keresete, de a felülvizsgálati kérelmében is előadottak csak feltételezésnek minősülnek.

[80] A zárka- és ágyrend (22. és 23. számú kereseti kérelem) keretében sérelmezett körülmények (hétköznapi nem lehetett ruhát mosni, ruhaszárítót használni, napközben nem lehetett az ágyra feküdni) tekintetében is irányadó, hogy a jogerős ítélet elvégezte a bizonyítékok mérlegelését, annak felülmérlegelésére megjelölt jogszabálysértés (Pp. 279. §) hiányában nem volt lehetőség.

[81] A cipőviselési szabályokat (24. és 25. számú kereseti kérelem) illetően a felülvizsgálati kérelem tartalmazza, hogy a felperes előadása volt, hogy az alperestől csak egy pár használt téli bakancsot kapott, amit időjárási viszonyoktól függetlenül viselnie kellett. A felperes előadása e körben bizonyított tényként nem volt értékelhető. Nem lehetett figyelmen kívül hagyni, hogy a jogerős ítélet nem vitatott tényállási része szerint a felperes a zárkában rendelkezett saját cipő használatára engedéllyel. A felülvizsgálati kérelemben felhozott körülmények ez esetben sem alapozták meg annak felülmérlegelését, hogy a cipőviselés állított, de nem bizonyított körülményei a felperes emberi méltóságát, egészséghez fűződő jogát sértették volna.

[82] A jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem volt jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[83] Az alperes a felülvizsgálati eljárásban költség megállapítását nem kérte, ezért a Kúria e tárgyban a rendelkezést mellőzte (Pp. 364. §-a és 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 81. § (1) bekezdés). A pártfogó ügyvéd díjának viseléséről a Pp. 101. § (3) bekezdése, le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetékről az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése és a Pp. 96. § (1) bekezdése alapján határozott.

[84] Az ítélet ellen a Pp. 407. § (1) bekezdés *d)* pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2022. április 6.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke Dr. Madarász Anna s.k. előadó bíró Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő